

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αρχαίο ελληνικό δράμα: Ευριπίδης

Ενότητα: 14. Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στίχων 719-797 της *Μήδειας*

Μενέλαος Χριστόπουλος

Τμήμα Φιλολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας.....	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Ερμηνευτικά σχόλια στους στ. 719-797 της <i>Μήδειας</i>	5
4. Παρουσίαση των σωζόμενων ευριπίδειων έργων (<i>Ηρακλείδα</i> , <i>Ίππόλυτος</i>)	6
7. Ενδεικτική βιβλιογραφία	7

1. Σκοποί ενότητας

Η ενότητα στοχεύει στην παροχή βασικών πληροφοριών για την ερμηνεία των στίχων 719-797 της *Μήδειας*, που αποτελεί το βασικό αντικείμενο μελέτης του μαθήματος, καθώς και στην παρουσίαση των ευριπίδειων τραγωδιών *Ηρακλείδα* και *Ίππόλυτος*.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Κάθε ενότητα περιλαμβάνει ερμηνευτικά σχόλια σε στίχους της *Μήδειας*, καθώς και βασικές πληροφορίες για την υπόθεση και την χρονολόγηση των σωζόμενων έργων του Ευριπίδη. Η παρούσα ενότητα εστιάζει στους στίχους 719-797 της *Μήδειας*, ενώ στο δεύτερο μέρος της παρουσιάζονται οι τραγωδίες *Ηρακλείδα* και *Ίππόλυτος*.

3. Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στους στ. 719-797 της Μήδειας

- **Στ. 719-730:** η ικεσία προς τον Αιγέα εκ μέρους της Μήδειας έχει τελικά αποτέλεσμα, αφού εκείνος δέχεται να την λάβει υπό την προστασία του στην Αθήνα. Οι λόγοι που προβάλλει ο Αιγέας για αυτήν την στάση είναι αφενός ο σεβασμός προς τους θεούς (είναι κοινή πεποίθηση των αρχαίων Ελλήνων ότι ο ικέτης προστατεύεται από τους θεούς) και αφετέρου η υπόσχεση της Μήδειας να τον βοηθήσει να λύσει το πρόβλημα της τεκνογονίας, που αντιμετωπίζει αυτός και η σύζυγός του. Προκειμένου, όμως, να μην προκαλέσει την οργή του Κρέοντα ή τον συγγενών του Πελία, που διάκεινται εχθρικά απέναντι στην Μήδεια, ζητά από αυτήν να μην αποχωρήσει μαζί του από την Κόρινθο, για να μην φανερωθεί απροκάλυπτα η στήριξή του σε αυτήν. Της ζητά δε να φτάσει μόνη της στην Αθήνα, οπότε κανείς δεν θα μπορεί να τον κατηγορήσει ότι έδωσε καταφύγιο σε έναν ικέτη.
- **Στ. 734-740:** Η Μήδεια αποδέχεται τον όρο του Αιγέα, αλλά αποδεικνύει την προνοητικότητα της, ζητώντας του να της ορκιστεί όσα μόλις είπε, δηλαδή ότι θα της παράσχει καταφύγιο, όταν εκείνη του το ζητήσει. Η Μήδεια γνωρίζει την αδύναμη θέση στην οποία βρίσκεται, για αυτό και φροντίζει να λάβει εγγυήσεις, προκειμένου να εξασφαλίσει το μέλλον της. Την προνοητικότητά της παραδέχεται, άλλωστε και ο ίδιος ο Αιγέας, ο οποίος θα μπορεί να προβάλει τον όρκο του ως δικαιολογία για την παροχή προστασίας στην Μήδεια (στ. 741 κ. εξ.).
- **Στ. 746-755:** Με την υπόδειξη της Μήδειας ο Αιγέας ορκίζεται, επικαλούμενος την Γη, τον Ήλιο και τους θεούς συνολικά, να μην διώξει ποτέ από την Αθήνα την Μήδεια, ούτε να επιτρέψει σε κάποιον από τους εχθρούς της να την πάρει μακριά από εκεί. Το επεισόδιο φέρει όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά της διαδικασίας του όρκου: επίκληση των θεών, αναφορά των όρων του όρκου και των συνεπειών της παραβίασής του. Στην περίπτωση του Αιγέα, οι επιπτώσεις της παραβίασης δεν κατονομάζονται, αλλά περιγράφονται γενικά ως «όλα όσα συμβαίνουν στους ασεβείς» (στ. 755). Μετά την ολοκλήρωση του όρκου, ο Αιγέας αποχωρεί με τις ευχές της Μήδειας και του Χορού.
- **Στ. 764-771:** Η Μήδεια εκφράζει την ικανοποίησή της για την εξασφάλιση καταφυγίου από τον Αιγέα, χρησιμοποιώντας ναυτικούς όρους, όπως και σε άλλα σημεία του έργου.
- **Στ. 772 κ. εξ. :** Έχοντας εξασφαλίσει καταφύγιο, η Μήδεια είναι πλέον ελεύθερη να καταστρώσει το σχέδιο της, προκειμένου να εκδικηθεί τον Ιάσονα και την νέα του σύζυγο. Το σχέδιο αυτό περιγράφει στην συνέχεια στα μέλη του Χορού: θα καλέσει τον Ιάσονα και με παραπλανητικά λόγια θα τον πείσει ότι δέχεται την απόφασή του να παντρευτεί την κόρη του Κρέοντα ως συμφέρουσα και ότι θα φύγει από την Κόρινθο, αφήνοντας σε αυτόν τα παιδιά τους. Θα στείλει, μάλιστα, με τα παιδιά της ένα πέπλο και ένα στεφάνι ως δώρα στην νέα σύζυγό του

άντρα της. Τα δώρα αυτά, όμως, θα είναι αλειμμένα με δηλητήριο, ώστε και εκείνη να πεθάνει, αλλά και όποιος την αγγίξει προσπαθώντας να την σώσει. Αποκαλύπτει, τελικά, και το σκοτεινότερο μέρος του σχεδίου της, την δολοφονία των παιδιών της, που στοχεύει στην πλήρη καταστροφή του οίκου του Ιάσονα.

- **Στ. 786:** τα δώρα που η Μήδεια προτίθεται να στείλει στην νέα σύζυγο του Ιάσονα, το πέπλο και το στεφάνι, αποτελούν βασικά στοιχεία της ενδυμασίας της νύφης και κατά την αρχαιότητα.
- **Στ. 789:** το τέχνασμα των δηλητηριασμένων δώρων βασίζεται στην διαδεδομένη εικόνα της Μήδειας ως μάγισσας.

4. Παρουσίαση των σωζόμενων ευριπίδειων έργων

- ***Ήρακλείδαι***

Η τραγωδία πραγματεύεται την τύχη των τέκνων του Ηρακλή (από τα οποία προέρχεται και ο τίτλος της). Κυνηγημένα από τον Ευρυσθέα φτάνουν στον Μαραθώνα και ζητούν προστασία από τον βασιλιά της Αθήνας και γιο του Θησέα, Δημοφώντα. Εμφανίζεται ο αγγελιαφόρος του Ευρυσθέα, ο οποίος απαιτεί την παράδοση των Ηρακλειδών, απειλώντας με πόλεμο αν δεν ικανοποιηθεί το αίτημα του εντολέα του. Ο Δημοφών αρνείται και προετοιμάζεται ο πόλεμος, ο οποίος, σύμφωνα με τους χρησμούς, δεν μπορεί να λήξει με νίκη των Αθηναίων, αν δεν θυσιασθεί εκούσια μια νέα με ευγενική καταγωγή. Την θέση αυτή παίρνει με την θέλησή της η Μακαρία, κόρη του Ηρακλή. Έτσι, αρχίζει ο πόλεμος, στον οποίο συμμετέχει ακόμη και ο γέροντας Ιόλαος. Η νίκη εξασφαλίζεται για τους Αθηναίους και τους Ηρακλειδες και ο Ευρυσθέας σύρεται αιχμάλωτος. Η Αλκμήνη, μητέρα του Ηρακλή, ζητά την θανάτωσή του ενάντια στο εθιμικό δίκαιο του πολέμου και παρά την άρνηση των Αθηναίων, υποσχόμενη, ωστόσο, να του εξασφαλίσει νεκρικές τιμές. Ο Ευρυσθέας αρνείται να ικετεύσει για την σωτηρία του και προσφέρει σαν ευχαριστία στους Αθηναίους την προστασία του ενάντια σε μελλοντική επίθεση των Ηρακλειδών εναντίον των Αθηνών. Το έργο ολοκληρώνεται καθώς ο Ευρυσθέας οδηγείται στον θάνατο.

- ***Ίππόλυτος***

Ο Ίππόλυτος παραστάθηκε το 428 π. Χ. Στο πρόλογο η Αφροδίτη αναφέρει την αντιπάθειά της για τον Ίππόλυτο, γιο του Θησέα, επειδή αυτός την αγνοεί, τιμώντας την Άρτεμη. Πληροφορούμαστε, επίσης, τον ερωτικό πόθο της Φαίδρας, συζύγου του Θησέα και μητριάς του Ίππόλυτου, για τον θετό γιο της. Ο Ίππόλυτος επιστρέφει από το κυνήγι υμνώντας την Άρτεμη και απορρίπτοντας την συμβουλή ενός ακολούθου του να αποδώσει τιμές και στην Αφροδίτη. Ακολουθεί η είσοδος της Φαίδρας, η οποία συνομιλώντας με τα μέλη του Χορού αποκαλύπτει τον έρωτά της για τον Ίππόλυτο. Δέχεται, μάλιστα, την πρόταση της τροφού να χρησιμοποιήσει μαγικά φίλτρα για να πετύχει τον σκοπό της. Όμως, το μυστικό της Φαίδρας αποκαλύπτεται από την

τροφό στον Ιππόλυτο, γεγονός που προκαλεί την οργισμένη αντίδραση του, που εκφράζεται με έναν σκληρό λόγο για τις γυναίκες και τα ελαττώματά τους. Ο Ιππόλυτος πηγαίνει να συναντήσει τον Θησέα και η Φαίδρα απαγχονίζεται. Όταν ο Θησέας βρίσκει το πτώμα της ανακαλύπτει στο χέρι της ένα γράμμα στο οποίο κατηγορεί τον θετό γιό της ότι προσπάθησε να την βιάσει. Ο Θησέας οργισμένος εξορίζει τον γιο του και ζητά από τον Ποσειδώνα να τον θανατώσει την ίδια μέρα. Η ευχή του πραγματοποιείται, αλλά εν τω μεταξύ η Άρτεμη του αποκαλύπτει την αλήθεια. Το έργο ολοκληρώνεται με την μεταφορά του ετοιμοθάνατου Ιππόλυτου στον Θησέα, όπου δέχεται τον αποχαιρετισμό της Άρτεμης και συμφιλιώνεται με τον πατέρα του πριν πεθάνει.

5. Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Dunkle, J. R., "The Aegeus episode and the theme in Euripides' *Medea*", *TAPA* 100 (1969), 97-107.
- Mastronarde, D. J., *Ευριπίδου Μήδεια*. Μετάφραση Δ. Γιωτοπούλου, επιμέλεια μετάφρασης Μ. Χριστόπουλος. Αθήνα, Πατάκης 2006.
- Page, D. L., *Ευριπίδη Μήδεια*. Μετάφραση Γ. Γιατρομανωλάκης. Αθήνα, Καρδαμίτσα 1990.
- Sfyrroeras, P., "The ironies of salvation: the Aigeus episode in Euripides' *Medea*", *CJ* 90 (1994), 125-142.
- Στεφανόπουλος, Κ. Θ., *Ευριπίδης. Μήδεια*. (μετάφραση). Αθήνα, Κίχλη 2012.
- Χριστόπουλος, Μ., *Μιμήσεις πράξεων. Αφήγηση και δομή στις τραγωδίες των κλασικών χρόνων*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα 2002.